

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та природокористування
Костопільський будівельно-технологічний коледж

«Затверджую»

Голови приймальної комісії
Костопільського БТК НУВГП
А.П.Алексеїчук
04 2018р.

ПРОГРАМА
вступного випробовування із предмету «Українська мова»
для вступників на перший курс навчання
за освітньо-професійною програмою підготовки
молодших спеціалістів
на основі повної загальної середньої освіти
у 2018 році

Переказ є однією з найефективніших форм вивчення рівня сформованості вмінь монологічного мовлення учнів. Цей вид перевіряє мовнокомунікативні компетенції учнів переказувати тексти всіх типів мовлення (розповідь, роздум, опис) чи змішаних типів, а також різних стилів мови.

Обсяг текстів для переказу та час написання роботи

Обсяг текстів для переказів відповідає вимогам чинної програми: 350-450 слів (на перший показник треба орієнтуватися на початку навчального року, на другий — наприкінці року). На виконання роботи відводиться 90 хвилин, протягом яких учні сприймають на слух текст (двічі) й докладно відтворюють його в письмовій формі з урахуванням смислової і структурної цілісності. Орієнтовно потрібно відтворити близько 70% обсягу первинного тексту.

Переказ проводиться за традиційною методикою. Під час першого читання тексту учні мають уважно його слухати (не роблячи при цьому жодних записів!), зосередившись на його темі, основній думці, послідовності викладу думок (розгортання подій). Після першого читання учні протягом 5 хвилин можуть осмислити сприйнятий на слух текст і зробити в чернетці потрібні записи (окремі яскраві слова й словосполучення, дати, цифри, прізвища). Під час повторного прослуховування учні з'ясовують, чи правильно вони запам'ятали послідовність викладу думок (розгортання подій) у тексті, фактичні дані (власні імена, дати, слова з пасивного словника), визначають часові й причинно-наслідкові зв'язки між частинами тексту, його мовностилістичні особливості. Саме під час повторного прослуховування учні можуть робити записи в чернетці (ключові слова й словосполучення, графічні умовні позначки тощо). Під час читання тексту вчитель не називає учням абзаци, вони мають самостійно згрупувати речення в абзаци, відповідно до змісту тексту. На дошці вчитель може зробити окремі записи, як-от: маловідомі іншомовні власні імена й географічні назви; складні для сприйняття на слух рідковживані слова (діалектизми, екзотизми, архаїзми, історизми чи індивідуально-авторські слова). Назву тексту для переказу вчитель записує на дошці.

Перевірка й оцінювання робіт

За переказ, як це і визначено чинною програмою з української мови, ставлять одну оцінку, яка є середнім арифметичним двох балів — за зміст і мовне оформлення (грамотність).

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність	
			орфографія і пунктуація	лексична, граматична і стилістична
Початковий (бали цього рівня одержують учні, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв)	1	Учні: <i>будують</i> лише окремі, не пов'язані між собою речення; лексика висловлювання дуже бідна;	15-16 і більше	9-10
	2	<i>будують</i> лише окремі фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна	13-14	
	3	За обсягом робота становить менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика й граматична будова збіднені	11-12	

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність	
			орфографія і пунктуація	лексична, граматична і стилістична
Середній (бали цього рівня заслуговують учні, які будують текст, що за критерієм обсягу, повноти відтворення інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати істотно нижчі)	4	Усне чи письмове висловлювання за обсягом становить дещо більше половини від норми й характеризується вже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників (до семи), наприклад: характеризується неповнотою й поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий (у разі переказу ← не використано авторську лексику).	9-10	7-8
	5	За обсягом робота має відповідати нормі, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за деякими показниками (до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, основна думка не визначена, бракує єдності стилю та ін.	7-8	
	6	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкрита, виклад загалом зв'язний, але робота має недоліки за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо	5-6	

<p>Достатній (балів цього рівня заслуговують учні, які досить вправно будують текст за більшістю критеріїв, але за деякими з них ще припускаються недоліків)</p>	7	<p>Учні: самостійно створюють достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у разі переказу — з урахуванням виду переказу); удаю добирають лексичні засоби (у разі переказу — використовують авторські засоби виразності, образності мовлення), але в роботі є недоліки (до чотирьох), наприклад; відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо; самостійно будують достатньо повне (у разі переказу — з урахуванням виду переказу), осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками (до трьох); самостійно будують послідовний, повний, логічно викладений текст (у разі переказу — з урахуванням виду переказу); розкривають тему, висловлюють основну думку (у разі переказу — авторську позицію); удаю добирають лексичні засоби (у разі переказу — використовують авторські засоби виразності, образності мовлення); однак припускаються окремих недоліків за кількома показниками (до двох): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації</p>	4	5-6
	8		3	
	9			
<p>Високий (балів цього рівня заслуговують учні, які вправно за змістом і формою будують текст; висловлюють і аргументують свою думку; уміють зіставляти різні погляди на той самий предмет, оцінювати аргументи на їх доказ, обирати один із них; окрім того, пристосовують висловлювання до особливостей певної мовленнєвої ситуації, комунікативного завдання) єдності й виразності тексту; але за одним із критеріїв</p>	10	<p>Учні; самостійно будують послідовний, повний (у разі переказу — з урахуванням виду переказу) текст, ураховують комунікативне завдання, висловлюють власну думку, певним чином аргументують різні погляди на проблему (у разі переказу — зіставляють свою позицію з авторською); робота відзначається багатством словника, граматичною правильністю, додержанням стильової самостійно будують послідовний, повний (у разі переказу — з урахуванням виду переказу) текст, ураховують комунікативне завдання; висловлюють власну думку, зіставляють її з думками своїх однокласників (у разі переказу — ураховують авторську позицію), пов'язують обговорюваний предмет із власним життєвим досвідом, добирають переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю; самостійно створюють яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізують різні погляди на той самий предмет, добирають переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлюють можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю</p>	1	3
	11		1 (негруба)	2
	12			

Під час виведення єдиної оцінки за письмову роботу до кількості балів, набраних за зміст переказу, додають кількість балів за мовне оформлення і їхня сума ділиться на два. При цьому якщо частка не є цілим числом, то її округлюють у бік більшого числа. Запис підрахунку помилок і виведення балів за переказ може мати такий вигляд:

3 - 4

МО — 3; 5

7/8

8 балів

Такий запис означає, що в роботі є чотири змістові помилки (за зміст — 7 балів) і вісім помилок у мовному оформленні — три правописні і п'ять лексичних, граматичних і стилістичних сумарно (за грамотність — 8 балів). Суму цих балів ділимо на два, і оскільки частка не є цілим числом ($15:2 = 7,5$), то її округлюємо до більшого числа (8 балів).

Оцінюючи переказ, учитель має враховувати характер помилок, зокрема негрубі, повторювані й однотипні.

До *негрубих* помилок належать:

- винятки з усіх правил;
- написання великої літери в складних власних назвах;
- правопис прислівників, утворених від іменників з прийменниками;
- *випадки, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях на кшталт не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...)*
- заміна одного співвідносного розділового знака іншим;
- заміна українських букв російськими.

Під час остаточного обрахунку помилок:

- дві негрубі помилки вважають однією грубою;
- орфографічні та пунктуаційні помилки на правила, вивчення яких не передбачено шкільною програмою, виправляють, але не враховують;
- помилки в слові, які повторюються в переказі кілька разів (повторювані помилки), вважають однією помилкою; помилки на те саме правило (однотипні помилки), але в різних словах і різних реченнях, вважають різними помилками;
- п'ять виправлень (неправильне написання на правильне) прирівнюють до однієї помилки.

Оцінюючи роботу, учитель може звернутися до чернетки, якщо помилкові написання в чистовому варіанті зумовлені неухважністю учня.

Під час написання переказу учням не дозволяється використовувати допоміжні джерела (довідники, словники та іншу літературу; технічні засоби).